

cenuram necesse est, ut Clerici percussio ex suadente diabolo facta sit, ita ut nequeat à lethali culpa excusari. Cum autem ira, ex qua puella gravem alapam Clerico infixit, non alio ex fonte, ut apparet, orta sit, quam ex zelo servandæ propriæ honestatis, dicendum est, eandem puellam utpote à gravi culpa in nostro casu immunem, excommunicationis poenam nullatenus incurrisse. Et quamvis certo non sciret, an idem Clericus ad ejus sinum manum extendens eam vere tangere vellet, necne, hoc nihil obstat, cum ad justum defensionis titulum vehemens imminentis injuriæ præsumptio sufficiens sit, non autem læsionis futuræ certitudo omnimoda requiratur. Porruit igitur puella contra hujusmodi manus extensionem, quæ ut plurimum terminare solet ad tactum, prætermissa verborum defensione, quæ nihil, vel raro prodest, verbere se tueri, cumque ex tali facto commendanda potius sit, quam objurganda, nullam Excommunicationis poenam incurrisse, dicendum est. Ita cum Bonac. in Bullam Cœnæ disp. 2. q. 2. punt. 6. §. 1. n. 3. aliisque communiter.

CAS. II. Paulus senex confitetur se in ætate adolescentiæ plura commisisse obscœna, nec tamen recordari, an ea confessus fuerit, sed valde timere se ea silentio præterisse. Q. quomodo Confessarius in casu se geret.

Respondeo. Ex quo Paulus præcise non recordetur an obscœna, quæ in adolescentiæ ætate commisit, confessus sit, nulla oritur in ipso obligatio, cum de hac re recordari non teneatur, præsertim post diuturni temporis lapsum, & in ætate senili, in qua memoriæ vigor decrescit. Ex quo autem idem Paulus valde ulterius timeat, ne prædicta obscœna tacuerit, debet Confessarius mediis opportunis interrogationibus investigare, unde nam oriatur hic magnus timor; si enim valde timeat ex levi fundamento, uti scrupulosis accidere solet, prædictus timor nihili faciendus est; si vero valde timeat, ex quo sciens, vel dubitans obscœna, dum ea commisit, esse peccata, credat se ob ruborem, vel similem causam eadem in confessionibus factis silentio præterisse; in tali casu consulendus est idem Paulus, ut vel tantum obscœna, quæ timet tacuisse, clavibus de præsentibus subjiciat, si bona fide in confessionibus factis processit, vel ut una cum obscœnis etiam integras repetat confessiones, si ex quo mala fide in eisdem faciendis processerit, sacrilege factas esse dignoscatur. Et hoc modo juxta circumstantias superius recensitas Confessarius in casu cum pœnitente suo se geret. Ita cum Giribald. de pœnit. cap. 11. num. 4. & 6. Dian. part. 3. tr. 4. resol. 108. Madern. q. 4. art. 8. n. 14.

CAS. III. Parochus assistere renuit Matrimonio, quod Caja contrahere vellet cum Titio, qui à nativitate surdus simul, ac mutus est. Q. an bene se gerat.

Respondeo cum distinctione. Si Titius à nativitate surdus simul, & mutus nullo modo significet se intelligere, quod ad substantiam Matrimonii pertinere certum est, optime se gerit Parochus, si tali Matrimonio assistere renuit, ne illi assistat actui, quem ex necessaria cognitionis, consensusque defectu iure merito invalidum, ac nullum putat. Si vero ex signis, & verbis ipsius Titii possit Parochus fieri moraliter certus eundem agnoscere, quid agat; Matrimonium contrahendo, male se gerit Parochus, si prædicto

Ma-

Matrimonio assistere, alio non obstante impedimento, recusat. Ratio est, quia si nullum datur dirimens impedimentum, & contrahentes agnoscunt quid agant, validum & licitum est Matrimonium, cui proinde Parochus ex officio tenetur assistentiam suam præbere; dum secus, nimis foret hominum dictorum conditio, si à conjugalis status electione absolute, & absque ullo discrimine prohiberentur. Ita cum Bos. de Matr. cap. 3. num. 53. Rosignol. de sponsal. contr. 14. disp. 1. §. 9. Sanch. de spons. disp. 6. n. 11.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. Filius familias sub spe lucrandi officium valde honestum, & utile recusat recognoscere publicis externis actibus Patrem utpote vilis conditionis, licet eundem interne diligit, & externis etiam pecuniæ subsidiis adjuvet. Q. an dictus publicus agendi modus possit in casu licere.

Respondeo affirmative. Cum enim negligere tales actus externos in casu non proveniat ex defectu filialis obsequii in Patrem, sed ex fine lucrandi officium valde honestum, & utile, quo non tenetur filius in Patris gratiam privari, dicendum est prædictum publicum filii cum Patre agendi modum posse in casu nostro licere. Eo præcipue quod Pater in casu nequit esse rationabiliter de dicto agendi modo invitus; cum ex una parte ipsi Patri cordi esse debeat filiorum honor, atque decens utilitas, & ex altera pietas filii in ipsum per subsidia ipsi à filio præstita sufficienter manifestetur. Quamvis itaque prædictus agendi modus filio in honore jam constituto non liceat, quia tunc publicis externis actibus recognoscere Patrem quantumvis vilem nullum ipsi filio præjudicium potest afferre, oppositum tamen dici debet in casu, ne filius, quod lucrari sperat, cognoscendo externis actibus Patrem, magno sui detrimento amittat. Ita cum Rosig. de patr. potest. disp. 3. cap. 1. num. 13. Bonac. in 4. decal. præcept. disp. 6. quæst. unic. punct. 2. num. 4.

CAS. II. Franciscus obtinuit à Sancta Sede dispensationem impedimenti affinitatis, sed exprimendo copulam, quam habuit cum sua affine, non expressit intentionem, quam per dictam copulam habuit, obtinendi scilicet facilius dispensationem. Q. an obtenta dispensatio sit nulla.

Respondeo affirmative. Quamvis enim diversimode sentiant Auctores circa valorem, vel subsistentiam dispensationis super affinitatis, vel consanguinitatis impedimento à Sancta Sede obtentæ, quando in supplici libello reticetur vel copula habita, vel prava intentio obtinendi facilius vi copulæ habitæ dispensationem; adhuc tamen pro praxi dicendum est dispensationem obtentam sine prævia manifestatione prædictæ copulæ, prævæque intentionis, nullam, ac subreptitiam esse, cum ita à Summis Pontificibus statutum sit, ut validius inter consanguineos, & affines detestabile incestus crimen impediatur. Hoc tamen intelligendum puto, primo, quando prædicta intentio fuit exterius manifestata, cum Ecclesia de internis non judicet; secundo, quando eadem intentio fuit inter copulam habentes reciproca, cum æquum non sit, ut unius delictum alteri noceat; tertio denique quando alia sufficiens

Q

dis-

dispensationis causa enarrata non fuit, cum secus obligatio manifestandi sive copulam, sive intentionem in copula habitam non videatur amplius urgere. Ita cum Sanch. de Matr. l. 8. disp. 25. num. 30. & 31. Corrad. in praxi dispen. l. 6. cap. 1. num. 36. & seq.

CAS. III. Juvenis in ætate annorum viginti constitutus, cum esset gravi infirmitate detentus, vovit, si convalesceret, determinato infirmorum Xenodochio toto vitæ suæ tempore inservire. Cum autem infirmitatem suam perfecte evaserit, vellet adhuc per aliquod tempus voti sui executionem differre. Q. an, & per quale tempus hoc liceat.

Respondeo. Licere, sed ad modicum tempus. Ratio primæ partis est, quia dum dicitur, quod conditionate vovens purificata conditione teneatur statim, seu quam primum potest, votum suum implere, illæ particulæ statim, seu quam primum, accipi debent juxta communem prudentium virorum sensum, in quo aliquam semper temporis dilationem admittunt; sicuti alias similes obligationes sub dictis particulis enuntiatis explicare solemus. Ratio secundæ partis est, quia ubi non datur rationabilis causa differendi ad notabile tempus voti facti executionem, licita esse nequit prædicta dilatio juxta illud, quod legitur Deuter. 23. *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, & si mortuus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* Cum autem, ex quo juvenis noster perfecte jam convaluerit, & attenta ejus annorum viginti ætate, sit jam bene aptus, ut Xenodochio de præsentibus inserviat, nulla appareat rationabilis causa differendi ad longum tempus voti facti executionem, immo ex quo votum perpetuum sit, quo magis differtur ejusdem executio, minus de eodem reddatur Deo, dicendum remanet, nequaquam licere, ut idem juvenis ultra modicum aliquod tempus, puta ultra spatium quatuor, vel quinque mensium Xenodochio, ut vovit, differat inservire. Ita cum Spor. de voto cap. 2. sect. 3. num. 111. & 117. Tambur. l. 3. in decal. c. 12. §. 3.

M E N S E O C T O B R I S.

CAS. I. Capellanus institutus ut quotidie absque ulla vacatione juxta institutoris mentem celebret, dubitat, an juxta eandem celebrare teneatur sive in die Commemorationis omnium Defunctorum, sive in Cœna Domini, si aliquando hac die ei celebrandum occurrat. Q. dubii solutio.

Respondeo, pro dubii solutione per se loquendo, teneri prima, non autem secunda die. Ratio pro prima est: quia cum ex nulla positiva lege, vel approbata consuetudine vim legis habente, satis constet applicationem Sacrificiorum tali die fieri debere juxta mentem Pontificis, vel Ecclesiæ Defunctorum omnium suffragium, nulla adest efficax ratio excusandi Capellanum nostrum, si tali die Sacrificium non offerat juxta mentem sui institutoris. Ratio pro secunda est: quia si die Cœnæ Domini aliquando celebrare contingat, hoc non de jure aliquando communi, sed ex peculiari Superiorum indulto, & favore tali personæ concessio procedit; tali autem favori derogare non potest dispositio institutoris, cum iste nequeat Capellano à se ins-

tituto aliam celebrandi obligationem imponere, præter illam, quæ de jure communi permessa est: ita ut illæ particulæ, quotidie, absque ulla vacatione &c. illos quidem respiciant dies, qui vel ob majorem decentiam, vel ob aliud motivum solent de jure communi ad non celebrandum concedi, non vero illos, in quibus ex peculiari aliquando favore, ac privilegio celebratur. Ita cum Pasqual. de Sacrif. quæst. 1133. & 1135. & aliis.

CAS. II. Rusticus Paterfamilias, ex quo audierit plures gabellas impositas esse ad pompas immoderatas publice sustinendas, vehit ut plurimum in Civitate fructus ejusdem sui prædii absque solutione gabellæ. Q. an licite hoc faciat.

Respondeo cum distinctione. Si ex ore vulgi præcise audivit Rusticus gabellas plures fuisse impositas ad pompas immoderatas publice sustinendas, dico eundem gabellas fraudando, illicite operari, quia cum vulgus plurimum obstrepere soleat, quando imponuntur, vel augmentur gabellæ etiam si ex iusta, & rationabili causa hoc fiat, ipsius vulgi dictum nequaquam præbet rationem vere probabilem, quæ ab earundem gabellarum solutione excuset. Si vero gabellas prædictas sic esse impositas audivit Rusticus noster à viris honestis, & fidedignis, tunc censendum est rationem vere probabilem ipsi favere, ut licite possit vehere in Civitatem prædii sui fructus absque solutione gabellæ; cum enim non temere judicet tales gabellas contra juris regulas fuisse impositas, optime potest ab earundem solutione excusari. Hoc tamen intelligendum est, dummodo absit periculum depauperandi se, & familiam in amissione rerum, quas vehit sine solutione gabellæ, stante enim tali periculo, cui licite se, aliosque exponere nequit; etiam si gabellæ non forent jure impositæ, easdem licite fraudare nequaquam potest. Ita cum Lugo disp. 36. dissert. 6. Less. l. 2. cap. 33. num. 67. Girib. de just. cap. 5. num. 58.

CAS. III. Cum dies anniversaria, qua Missa de Requiem juxta Testatoris mentem celebrari debebat, in duplex primæ classis festum inciderit, judicavit Parochus eandem Missam die immediate sequenti, quæ erat de duplici, tantum minori celebrandum fore. Q. an rectum fuerit Parochi prædicti judicium.

Respondeo negative. Ut enim celebrari possint Missæ de Requiem in die, quæ sit de ritu duplici, sive majori, sive minori, requiritur copulative, & quod tales Missæ sint à testatore præscriptæ, & quod, dies in qua celebratur, sit vere dies illius obitus annua, ita enim disposuit Sacra Rituum Congregatio, ut ex ipsius Decretis hac de re editis, die 22. Novemb. 1668. & 25. Sept. 1669. videre est. Cum igitur in nostro casu dies immediate sequens ad festum primæ classis, in quo Missa de Requiem celebrata non fuit, non sit amplius dies annua obitus Testatoris, dicendum est, non potuisse tali die, utpote de ritu duplici quantumvis minori, Missam antecedenti die omissam, celebrari; sed debuisse in alteram diem nullo duplici ritu impeditam ejusdem Missæ celebrationem transferri, & proinde, cum secus à Parochi nostro fuerit judicatum, rectum non fuisse ipsius judicium censendum est.

CAS. I. **A**dolescens in arte scribendi peritus, ut cum *Caja* sibi affine Matrimonium sine sumptu contrahere posset, falsum construxit Breve Datariae, in quo opportuna dispensatio continebatur. Cum autem, ejus fraude detecta, confugerit ad Ecclesiam, petiit ab Ecclesiae Rectore, an esset in tali loco securus: cui Rector affirmative respondit. Q. an bene responsum fuerit.

Respondeo affirmative. Quamvis enim *Brevia*, quae solent à Dataria pro dispensationibus Matrimonialibus expediri, utpote nomine ipsius Pontificis scripta, jure merito inter Apostolicas Litteras enumerentur; adhuc tamen dicendum est, adolescentem nostrum, qui falsum Datariae Breve construxit, nequaquam Ecclesiae, ad quam ejus fraude detecta confugit, securitate privari. Ratio est, quia inter casus à jure asyli exceptos, quos Benedict. XIII. per suam Bullam, quae incipit: *Ex quo Divina*, illis addidit Bullae Gregorianae, recensetur ille dumtaxat falsificantium; non vero falso constructivum Apostolicas Litteras, uti ex verbis laudatae Bullae apparet. Cum igitur ex una parte sit quid diversum veras Litteras falsificare, ac falsas construere; & ex altera lex in odiosis ex communi regula restringenda sit, non amplianda: dicendum superest, Adolescentem in casu poenas quidem incurrisse in Bulla Coenae contentas, cum in illa tam Apostolicas Litteras falsificantes, quam falso fabricantes distincte, & expresse recenseatur, non tamen Ecclesiastica Immunitate privari, cum in Benedictina Bulla falsificantium quidem, falso autem fabricantium mentio nullatenus fiat.

CAS. II. Petrus Confessario suo exponit ad facilius obtinendam impedimenti consanguinitatis dispensationem falso in supplici libello narrasse se cum consanguinea, quam in uxorem jam duxit, carnalem copulam habuisse; quid agendum, ut Matrimonium praedictum ex invalido in validum transeat.

Respondeo. Ad Datariam iterum scribendum fore. Ratio est, quia licet alii obreptionis, vel subreptionis defectus, per quos dispensationes à Dataria obtentae nullae sunt, quamdiu occulti remanent, possint, ac soleant per favorabilem Pœnitentiae rescriptum sanari, ut contingeret ex. gr. si ipsa copula habita cum affine, quam quis in Matrimonium ducere intendebat, non fuisset in supplici Libello narrata; adhuc tamen ad casum copulae falso narratae ejusdem Pœnitentiae facultas nequaquam se extendit, cum in Innocentii XII. Bulla super Pœnitentiae facultatibus de revalidandis Matrimoniis nulliter contractis ex causa subreptionis occultae Litterarum Apostolicarum efformata casus noster expresse excipitur per hæc verba: Præterquam, si falsitas consistat in narratione præcedentis copulae, quae tamen antea non intercesserat. Ut igitur Petri Matrimonium ex falsa copulae narratione invalide cum consanguinea contractum in validum convertatur, nova impedimenti dispensatio ex justae causae narratione à Dataria petenda est, ut Instructione à Sanct. Domino nostro die 2. Oct. 1738. hac de re edita sub num. 10. luculentissime edocemur.

CAS. III. Ut contra usurpatorem praedii ad Ecclesiam Parochialem spectan-

tantis expensas litis sustineat Parochus opportunam pecuniae summam à *Cajo* recipiens, passivum censum super alio ejusdem Ecclesiae praedio fundavit. Q. an licite, & valide praedictum censum fundaverit.

Respondeo negative, quoad utramque partem. Ratio est, quia contractus quilibet, quoad dominium aliquod sive directum, sive utile Ecclesiasticae rei sive immobilis, sive mobilis pretiosae, quae servando servari potest, in alium sine debita facultate, & solemnitate, transferatur, illicitus, & invalidus est, ut aperte colligitur tum in Extravag. Ambrosiae, tum in cap. Nulli de rebus Ecclesiae non alienandis. Cum autem praedictum dominium circa illam praedii partem, quae pro quantitate receptae pecuniae censui subiecta est, in ipsum *Cajum* à Parocho transferatur, & ex altera parte nulla fiat mentio, quod debita facultas, atque solemnitas in casu nostro adfuerint, dicendum remanet factam census impositionem, etiamsi ad sustinendas contra alterius praedii usurpatorem, litis expensas fuerit ordinata, ita prohibitam esse, ut prorsus illicita, & irrita censeatur. Ita cum Bonac. de alien. bonor. Eccles. q. unic. punct. 2. n. 9. Riccio decis. 49. & 71.

CAS. I. **H**omo dives, simulque pius, & humilis proxime moriturus, disposuit, ut eo defuncto, ejus cadaver absque omni prorsus, funebri pompa ad tumulum deferatur, cui depositioni Parochus restitit. Q. quinam laudandus, dives ne, an Parochus.

Respondeo cum distinctione. Si pro funebri pompa id praecise intelligatur, quod ad nobilium, & aliorum graduum distinctionem fieri solet, non Parochi resistentia, sed divitis dispositio laudanda est, cum id elegerit vir pius, & humilis, quod magis Deo placere compertum est. Si vero funebri pompae nomine veniant pii, ac religiosi illi ritus, quos in sepeliendis mortuorum corporibus Beatorum Apostolorum exempla secuta, ac regulis Sanctorum Patrum instructa servat Ecclesia, dicendum est Parochum, non vero divitem, laudandum fore. Cum enim aperte praescribat Rituale Romanum tit. de Exequiis, ut Sacras Caeremonias, ac Ritus, quibus Sancta Mater Ecclesia in filiorum suorum exequiis uti solet, Parochi summo studio observare debeant, atque usu retinere, & hoc idem per Edictum suum Clemens XI. confirmaverit, ut in ejusdem Bullario videre, jure merito inferitur, quod executioni mandari non debeat ultima defunctorum voluntas in ea parte, in qua eorum corpus absque ulla honorificentia ab Ecclesia instituta humari praescribitur, ut jam ab anno 1699. 15. Jun. etiam Romana Rota de funeralibus definiit.

CAS. II. Cum duo Peregrini Romam devotionis causa advenientes, quadam die in via rixari, baculis, quos praemanibus gerebant, graviter ad invicem se percusserint, reconciliatis inde animis pro obtinenda Sacramentali absolutione ad proximiorum Parochum accesserunt, qui eosdem absolvit. Q. an vere potuerint à simplici Parocho absolvi.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia si aliqua in oppositum dubitandi ratio adesse potest in casu, illa maxime est propter excommunicationis censuram,

ram, quæ lædentes Romipetas Bulla Cœnæ perstringit; prædicta autem ratio nihil evincit: nam laudata Bulla exprimit quidem interficientes, vulnerantes, ac mutilantes; simpliciter vero percutientes non exprimit; quos tamen exprimere debuisset, si etiam hos voluisset Pontifex lætæ excommunicationis pœnæ subjectos. Cum itaque in pœnis verba stricte sint accipienda, ut cap. in pœnis de reg. jur. in 6. dicendum est, Peregrinos nostros, qui se invicem baculis percusserunt, nullam incurrisse censuram, quod valeat etiam si graviter se percutiendo, aliqua carnis contusio, tumor, vel macula in cute apparet, dummodo nullum verum vulnus inflictum sit. Posito autem quod Peregrini prædicti, nulla reservata excommunicationis censura, innodati remanserint, in dubium verti non potest eosdem potuisse à simplici Parocho absolvi. Ita cum Duard. l. 2. can. 10. quæst. 2. num. 2. Ugolin. cap. 10. v. vulnerantes num. 2. Bonac. in Bullam Cœnæ quæst. 11. punct. 1. num. 3.

CAS. III. Cajus juvenis ad donum perseverantiæ in castitatis virtute impetrandum diei sibi bene visæ singulis annis eligendæ in honorem Sancti Joannis Apostoli jejunium vovit. At talis jejunii inde pertæsus opinatur per unicum jejunium pervigilii Nativitatis Dominicæ posse simul votum à se emissum implere. Q. an opinio prædicta possit admitti ut tuta.

Respondeo negative. Quamvis enim per se loquendo unico actu possit quis pluribus obligationibus satisfacere, adhuc tamen non videtur posse juvenem nostrum unico pervigilii Nativitatis Dominicæ jejunio, & Ecclesiæ præceptum & votum à se emissum implere. Ratio est, quia votum jejunandi in honorem Sancti Joannis Apostoli à Cajo emissum videtur cadere supra jejunium alias non debitum; tum quia novam carnis afflictionem debuit idem Cajus intendere, dum eam ordinavit per votum ad donum perseverantiæ in castitatis virtute impetrandum; tum, quia, ut dicitur in casu, jejunii in voto promissi Cajus fuit inde pertæsus, quod nisi de novo jejunio intelligi apte non potest. Dicendum itaque, quod etsi Cajus sit liber in electione diei pro jejunio, cum jejunium voverit diei sibi bene visæ singulis annis eligendæ, non tamen ita liber est, ut possit, tamquam tuta admitti opinio illa, quæ putat eadem die, quæ jejunium aliquod ab Ecclesia præscriptum est, ut est illud pervigilii Dominicæ Nativitatis, posse simul jejunii votum à se emissum implere. Ita cum Girib. in primum Decal. præc. c. 5. n. 7. Mazuch. n. 16.

ANNO MDCCXLI.

MENSE JANUARI.

CAS. I. Berta adulteræ mortem minatur Maritus, si adulterii commissi veritatem occultat, unde ipsa à Confessorio consilium petiit. Q. quid illi sit consulendum.

Res-

Respondeo cum distinctione. Si novit Berta Marito certo innotuisse adulterium, consultius erit veniam injuriæ petere, ac pœnitentiæ signis Conjugis iram lenire, ne forte ipsius furorem in se magis concitet, si cognitam veritatem voluerit pertinaciter occultare. Si vero Maritum de adulterio à Berta patrato levia dumtaxat indicia, levemque habeat suspicionem, consulendum erit Bertæ, ut se adulterium commisisse neget, negationemque, si opus sit, juramento confirmet, intelligendo, intra se non commisisse adulterium, quod teneatur Marito interroganti aperire. Quamvis enim amphibologica, & æquivoca locutio, ubi nulla intervenit rationabilis causa, adhibenda non sit; licitus tamen est ejus usus, quando agitur de evitando gravi damno famæ, & vitæ, ut in nostro casu contingit. Neque uteretur Berta in casu restrictione pure interna, & mentali, quia de facili potest Maritus agnoscere, Uxorem non teneri cum tanto propriæ infamiæ, & vitæ periculo turpitudinem suam fateri. Ita Cardenas in propos. damnat. dissertat. 19. cap. 2. num. 17. Piselli p. 1. tract. 4. cap. 2.

CAS. II. Cajus perpetuo carceri justa de causa mancipatus pluries tentavit fugam, & demum fracto carcere, fugiit. Q. an peccaverit sive tentando fugam, sive frangendo carcerem.

Respond. negative quoad utramque partem. Ratio primæ partis est, quia perpetui carceris pœna, quæ pœnæ mortis æquiparatur, adeo gravis est, ut reus, quamdiu spes affulgeat, jus omne ad illam evitandam retineat, cum nulla potestas humana, nisi aliud postulet commune bonum, ad illam subeundam valeat obligare. Ratio posterioris est, quia cum licitum sit in casu fugam arripere, licita quoque esse debent media ad fugam, & consequenter ipsa carceris fractio, sine qua ex hypotesi fuga haberi non potest. Cum igitur hic non agatur vel de gravis communis boni periculo, vel de aliqua judicis, aut ministrorum injuria, aut læsione, poterit, ad summum dici, Cajum teneri ad reparandum damnum secutæ fractionis, nunquam vero eundem, sive tentando fugam, sive frangendo carcerem, peccasse. Ita D. Thom. 2. 2. q. 69. art. 4. ad 2. Lugo de just. & jur. d. 4. sect. 4. num. 41. & 42.

CAS. III. Cum ruralis Parochus, ad consecrandam Particulam pro ministrando Viatico Parochiano moribundo, Missam celebrare deberet, noluit celebrare, quia Altare carebat luminibus opportunis. Q. an bene se gesserit.

Respondeo cum distinctione. Si pro carentia luminum opportunorum, carentia quorumcumque luminum absolute intelligatur, dico Parochum se bene gessisse. Ratio est, quia in quacumque hypotesi, sive diei festi, sive Viatici ministrandi, illicitum est, utpote contra reverentiam debitam Sacrificio, Missam absque omni lumine celebrare. Si vero intelligatur tantummodo carentia luminum in qualitate, aut numero per rubricas præscripto, male Parochum se gessisse, dicendum est. Quamvis enim ex rubricarum lege duo saltem lumina ex cera quolibet Sacrificio sint adhibenda, lex ista, præciso scandalo, urgere non debet in casu necessitatis, qualis ille est, in quo noster Parochus reperitur; in hoc enim casu, & unicum lumen sufficere, & illud sive ex cera, sive oleo, aut sevo confectum sit, sufficienter posse inservire

com-